

POSTANOWIENIE

Dnia 25 października 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący)

SSN Bohdan Bieniek

SSN Halina Kiriło

SSN Zbigniew Korzeniowski (sprawozdawca)

SSN Piotr Prusinowski

SSN Krzysztof Rączka

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie ze skargi partii politycznej "S."

na uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 28 sierpnia 2017 r.

w przedmiocie odrzucenia sprawozdania finansowego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Spółecznych i Spraw Publicznych w dniu 25 października 2017 r.,

oddala skargę.

UZASADNIENIE

Państwowa Komisja Wyborcza uchwałą z 28 sierpnia 2017 r. odrzuciła sprawozdanie partii politycznej S. o źródłach pozyskania środków finansowych w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w 2016 r. z powodu naruszenia art. 24 ust. 8 ustawy z 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych.

W sprawozdaniu partia wykazała łączne przychody w wysokości 1.300 zł, pochodzące: 1) ze składek członkowskich w kwocie 700 zł, wpłaconych do kasy partii i pozostawionych w terenowych jednostkach organizacyjnych partii, z

przeznaczeniem na pokrycie wydatków związanych z bieżącą działalnością oraz 2) z darowizn pieniężnych w kwocie 600 zł wpłaconych do kasy partii.

Partia nie posiadała rachunku bankowego. Środki w kwocie 600 zł ujęte w sprawozdaniu w poz. II.2 (inne wpłaty/darowizny) zostały bezpośrednio wydane na konkretne cele wskazane przez darczyńców wykazanych w załączniku do sprawozdania.

Państwowa Komisja Wyborcza stwierdziła, iż zgodnie z art. 24 ust. 8 ustawy o partiach politycznych, partia polityczna może gromadzić środki finansowe jedynie na rachunkach bankowych, z wyjątkiem kwot pochodzących ze składek członkowskich w wysokości nieprzekraczającej od jednego członka w jednym roku minimalnego wynagrodzenia za pracę (...), pozostawionych w terenowych jednostkach organizacyjnych partii – z przeznaczeniem na pokrycie wydatków związanych z bieżącą działalnością (art. 26a ustawy). Kwoty niepochodzące ze składek członkowskich podlegają bezwzględnemu obowiązkowi gromadzenia na rachunku bankowym partii politycznej. Jeśli partia nie posiada rachunku bankowego, to każda przekazana jej darowizna pieniężna powinna zostać zwrócona darczyńcy.

Zakwestionowane środki w kwocie 600 zł zostały wydatkowane na konkretne cele wskazane przez darczyńców, czyli zostały przyjęte i wydane na bieżące potrzeby partii. Przyjęcie środków pochodzących z darowizn pieniężnych i gromadzenie ich poza rachunkiem bankowym stanowi naruszenie art. 24 ust. 8 ustawy o partiach politycznych, którego konsekwencją jest odrzucenie sprawozdania finansowego partii politycznej (art. 38a ust. 2 pkt 3 ustawy).

W skardze partia polityczna S. podała, że darowizny wartości 600 zł nie zostały w sprawozdaniu ujęte w części IV jako pozostałe źródła. Na wartość tych darowizn składa się: a) dobrowolna opłata pocztowa dokonana przez darczyńców w 2016 r., b) druk pism i listów do różnych instytucji w ciągu całego roku, c) wydatki poniesione przez darczyńców na przejazdy własnym transportem, np. do kancelarii Prezydenta, Premiera. Wydatki poniesione na te cele przez darczyńców Stronnictwo tylko zarejestrowało i wykazało w sprawozdaniu, gdyż darczyńcy nie przekazywali żadnej kwoty do kasy Stronnictwa. Partia nie posiada konta bankowego z uwagi na to, że nie ma żadnych wpłat gotówkowych. Prowadzenie

konta bankowego bez wpłat byłoby tylko dodatkowym obciążeniem finansowym. Działalność Stronnictwa jest działalnością wykonywaną społecznie przez jej członków. Zauważano, że nie można zmusić darczyńcy, który czyni opłatę jednorazową na pocztę w kwocie 30 zł albo 40 zł, aby najpierw tę kwotę wpłacał na konto bankowe. Takie wymaganie jest nieuzasadnione i świadczy o tym, że jest celowe, aby eliminować małe, narodowe partie polityczne. Odrzucenie sprawozdania finansowego jest nieuzasadnione, a wręcz społecznie szkodliwe. W podobnej sytuacji sprawozdanie finansowe Stronnictwa za 2015 r. zostało przyjęte bez zastrzeżeń. Świadczy to o wybiórczym traktowaniu sprawozdań przez Państwową Komisję Wyborczą. Przesłane sprawozdanie nie wykazuje żadnych świadomych nadużyć ze strony Stronnictwa i darczyńców, mieści się w granicach prawa i stosunków społecznych.

Skarżąca partia polityczna wniosła o uwzględnienie wyjaśnienia i uznanie sprawozdania finansowego za 2016 r. za prawidłowe oraz uzasadnione społecznie.

W odpowiedzi na skargę Państwowa Komisja Wyborcza podtrzymała stanowisko zawarte w uchwale. Wskazała, że pozyskane kwoty nie pochodzące ze składek członkowskich, podlegają bezwzględnemu obowiązowi gromadzenia na rachunku bankowym partii politycznej. W sytuacji, w której Partia nie posiada rachunku bankowego każda darowizna pieniężna przekazana partii politycznej, która nie ma charakteru statutowych składek członkowskich powinna zostać zwrócona darczyńcy w ustawowym nieprzekraczalnym terminie 30 dni od daty dokonania tej darowizny. Tylko w takim wypadku, zgodnie z art. 39a ust. 2 ustawy o partiach politycznych, S. mogłoby się uchronić od konsekwencji w postaci odrzucenia jego sprawozdania za 2016 r. w związku z gromadzeniem środków pochodzących z darowizn pieniężnych poza rachunkiem bankowym. Załączony do wyjaśnień Partii z 26 czerwca 2017 r. wykaz osób, które przekazały darowizny na rzecz partii jednoznacznie określa tytuł środków, jakie zostały Partii przekazane. W sprawozdaniu podano, że kwota 600 zł pochodzi z darowizn pieniężnych (część II pkt 2).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga nie jest zasadna.

Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej jest zgodna z prawem.

Sprawozdanie partii politycznej S. o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w 2016 r. zasadnie zostało odrzucone z powodu naruszenia art. 24 ust. 8 ustawy z 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych. Zgodnie z tym przepisem partia polityczna może gromadzić środki finansowe jedynie na rachunkach bankowych, z zastrzeżeniem art. 26a. Zasadą jest obowiązek gromadzenia środków finansowych na rachunku bankowym partii politycznej (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 1 października 2007 r., III SW 7/07, z 18 listopada 2010 r., III SW 390/10). Wyjątkiem jest art. 26a ustawy o partiach politycznych, zgodnie z którym obowiązek gromadzenia środków pieniężnych przez partię polityczną na rachunkach bankowych nie dotyczy kwot ze składek członkowskich w wysokości nieprzekraczającej od jednego członka w jednym roku minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalanego na podstawie odrębnych przepisów, obowiązującego w dniu poprzedzającym wpłatę, pozostawionych w terenowych jednostkach organizacyjnych partii – z przeznaczeniem na pokrycie wydatków związanych z bieżącą działalnością.

Skarżąca partia polityczna przyznaje, że nie posiada konta bankowego. Kwota 600 zł została ujęta w sprawozdaniu jako środki pieniężne wpłacone do kasy partii – inne wpłaty/darowizny (pkt II ppkt 2). W załączniku do sprawozdania jest wykaz czterech osób, które przekazały darowizny w kwotach: 200 zł, 100 zł, 100 zł i 200 zł. Taka jest treść sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych (...), które podlegało badaniu co do zgodności z art. 38a ust. 2 pkt 3, art. 24 ust. 8 i art. 26a ustawy z 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych.

Nie jest zatem uprawniony zarzut skargi, że stanowisko Państwowej Komisji Wyborczej jest restrykcyjne. Jest zgodne z wskazanymi przepisami ustawy o partiach politycznych. Przesłanki prawidłowości i podstawy oceny sprawozdań finansowych są takie same dla wszystkich partii politycznych. Kryteria są konkretne, weryfikowalne i jasne. Nie ma tu dowolności w ocenie.

W tej sprawie badaniu podlega sprawozdanie o źródłach pozyskania środków finansowych (...) za 2016 r. Skarżona uchwała jest zgodna z prawem. Oceny tej nie zmienia zarzut, że sprawozdanie za 2015 r. zostało przyjęte bez

zastrzeżeń, albowiem rozpoznanie obejmuje jedynie skargę od uchwały dotyczącej sprawozdania za 2016 r.

W sprawie znaczenie ma prawo publiczne z niemałą i ścisłą regulacją prawodawcy, dlatego partia polityczna nie może działać wedle swego uznania w zakresie prowadzenia swoich spraw finansowych, w tym przypadku w zakresie gromadzenia środków finansowych poza rachunkiem bankowym.

Pominięcie rachunku bankowego powoduje, że zasada jawności finansowania partii politycznych jest naruszona. Nie jest spełniony cel regulacji, kontrolującej finanse partii politycznych.

Źródła majątku partii politycznej są ściśle określone (art. 24 ust. 1). Majątek wynikający z darowizny pieniężnej nie może być wydatkowany przez partię polityczną bez uprzedniego wpływu na rachunek bankowy. Wyjątek dotyczy tylko środków pieniężnych ze składek członkowskich. Wyjątek z art. 26a ustawy o partiach politycznych w świetle treści sprawozdania finansowego nie spełnia się w tej sprawie.

Traci zatem na znaczeniu zarzut, że darowizna o wartości 600 zł nie została ujęta w sprawozdaniu w części IV jako pozostałe źródła. Ocenie podlega nie hipotetyczna lecz faktyczna treść sprawozdania.

Ponadto osoby fizyczne nie mogą regulować zobowiązań lub kredytować partii politycznej, gdyż stanowi to naruszenie art. 24 ust. 7 ustawy. Jedyna sytuacja, w której partia dysponuje środkami pieniężnymi, których nie ma w kasie, to środki z kredytu bankowego. W skardze podano na co darowizny w kwocie 600 zł zostały przeznaczone. Darowizny pieniężne składały się na majątek partii politycznej i podlegały reżimowi gromadzenia na rachunku bankowym przed wydatkowaniem na wskazane w skardze wydatki partii.

Czym innym jest praca społeczna członków. W żadnej mierze nie kwestionuje się jej wartości. Kryterium badania nie jest to, czy sprawozdanie jest „uzasadnione społecznie”. Ocena w tym zakresie wykracza poza przedmiot regulacji, na podstawie której podjęto uchwałę.

Sprawozdanie finansowe za 2016 r. narusza przepisy wskazane w uchwale i dlatego skarga nie mogła być uwzględniona.

Z tych motywów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

